

GŁOS

RACIĄŻA

Nr 3
(333)

BEZPŁATNY BIULETYN GMINY RACIĄŻ Nr 3/169 ROK 2021

*Szanowni Mieszkańcy,
z okazji zbliżających się Świąt
Wielkanocnych chcielibyśmy życzyć Wam
w imieniu samorządu Gminy Raciąż przede
wszystkim zdrowia, spokoju, nadziei oraz
błogosławieństwa
Zmartwychwstałego Chrystusa*

*Przewodnicząca
Rady Gminy Raciąż
Grażyna Rogowska*

*Wójt Gminy
Raciąż
Zbigniew Sadowski*

*Sołtysi
z Gminy Raciąż*

*Radni
Rady Gminy Raciąż*

UWAGA MIESZKAŃCY

W związku z nowymi ograniczeniami ogłoszonymi przez Rząd RP od 27 marca 2021 r. wprowadzone zostały zmiany dotyczące przyjęć interesantów.

Będą oni przyjmowani pojedynczo na parterze.

W części, gdzie przyjmowani będą interesanci nie mogą przebywać inne osoby.

Działanie kasy ograniczamy wyłącznie do płatności bezgotówkowych. Pozostałe wpłaty należy realizować w banku.

Do 9 kwietnia 2021 r. zawieszamy udzielanie pomocy w wypełnianiu wniosków o dopłaty bezpośrednio.

XXIII Sesja Rady Gminy Raciąż

10 marca 2021 roku w Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy w Raciążu odbyła się XXIII sesja Rady Gminy Raciąż.

Na sesji obecnych było 14 radnych, a także osoby spoza rady – Wójt Gminy Raciąż Zbigniew Sadowski, Sekretarz Anna Dumińska-Kierska, Skarbnik Gminy Raciąż Barbara Rumianowska oraz kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Eliza Bieńkowska. Ze względu na obostrzenia wprowadzone przez rząd, z powodu wciąż rozprzestrzeniającego się wirusa SARS CoV-2, radni siedzieli przy pojedynczych stolikach, z zachowaniem wymaganego dystansu społecznego. Wszyscy byli także wyposażeni w ochronne przyłbice bądź maseczki.

Wójt Zbigniew Sadowski przedstawił informacje na temat wydarzeń, które odbyły się w okresie międzysesyjnym. Poinformował, że ogłoszony został przetarg na zakup ciągnika, który ze względu na zmiany w Ustawie Prawo Zamówień Publicznych, musiał zostać przeprowadzony elektronicznie. Niestety, żaden

wykonawca nie zgłosił się do przetargu, ale jeden z zapisów Ustawy pozwala w takim przypadku przystąpić do negocjacji cenowej i takie kroki zostały podjęte.

Wójt przekazał również, że ruszył nabór wniosków z Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw Mazowsze 2021. Zgodnie z harmonogramem przedstawionym przez Urząd Marszałkowski w Warszawie, Gmina Raciąż kwalifikuje się do złożenia aż 12 wniosków o dofinansowania. Takie wnioski są już przygotowywane dla miejscowości Nowy Komunin, Złotopole, Witkowo, Dobrska Kolonia, Kocięcin Brodowy, Malewo oraz Zdunówek – wszystkie dotyczą zakupu lamp hybrydowych, które następnie zostaną w tych miejscowościach zamontowane.

Przygotowywany jest także wniosek na remont świetlicy w Szapsku, a także na zagospodarowanie działek w miejscowościach Lipa, Kraszewo Podborne i Drozdowo oraz na remont remizy w miejscowości Bogucin. Ponadto gospodarz Gminy przekazał, że Urząd Marszałkowski uruchomił nabór wniosków na remonty

remizy OSP, w związku z czym przygotowywany jest wniosek na remont strażnicy w miejscowości Szapsk. Uruchomiony został również nabór wniosków z Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej – Gmina Raciąż złoży wniosek na remont boiska sportowego w Uniecku. Wójt dodał również, że wniosek na termomodernizację budynków czterech szkół gminnych przeszedł pozytywną ocenę merytoryczną I stopnia. Teraz oczekiwana jest informacja o ocenie merytorycznej II stopnia i jeśli będzie ona pozytywna, jest duża szansa, że Gmina otrzyma środki na termomodernizację wspomnianych budynków. Wartość projektu dla czterech szkół z terenu Gminy to blisko 9 mln złotych.

Podczas sesji miały miejsce dwie niewielkie uroczystości – Wójt Zbigniew Sadowski zagroził pochodzącą z Kocięcina Brodowego uczennicę Zespołu Szkół w Raciążu Ewę Wieloglaską, jej nauczycielkę języka rosyjskiego Marzannę Pietrzak oraz dyrektor Zespołu Szkół w Raciążu, Dorotę Rubinkowską.

Przypomnijmy, że Ewa zajęła III miejsce w międzynarodowej Olimpiadzie języka rosyjskiego, organizowanej przez Państwowy Instytut w Sankt Petersburgu. Panie otrzymały gadżety z logiem Gminy Raciąż, a także listy gratulacyjne, zaś Wójt podziękował Ewie Wielogalskiej za godne reprezentowanie naszego samorządu poza granicami kraju, zaś jej opiekunom świetnego przygotowania do tego niełatwego przedsięwzięcia.

Wyróżnieni zostali również przedstawiciele Ochotniczej Straży Pożarnej w Kaczorowach. Jak mówił prezes Miejsko-Gminnego Związku OSP Grzegorz Domański, od momentu wstąpienia do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w maju 1995 roku, OSP Kaczorowy nieprzerwanie przoduje w statystykach dotyczących działalności operacyjnej jak i w działalności organizacyjnej na terenie Gminy Raciąż, co rok ma najwięcej wyjazdów do pożarów. Wójt przekazał przedstawicielom OSP Kaczorowy gminne gadżety oraz podziękował im za zaangażowanie i bezinteresowną pomoc, którą niosą potrzebującym. Zbigniew Sadowski przekazała również, że obecna podczas sesji drużna Klaudia Gradecka brała udział w spotkaniu z Prezydentem RP Andrzejem Dudą, który spotkał się z

przedstawicielami OSP i PSP, by podziękować im za udział w walce z pandemią koronawirusa.

Podczas obrad Radni podjęli następujące uchwały:

- Uchwałę Nr XXIII.175.2020 Rady Gminy Raciąż z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Raciąż;
- Uchwałę Nr XXIII.176.2020 Rady Gminy Raciąż z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie zmian uchwały budżetowej Gminy Raciąż na rok 2021;
- Uchwałę Nr XXIII.177.2020 Rady Gminy Raciąż z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie udzielenia Powiatowi Płońskiemu pomocy finansowej w formie celowej z budżetu Gminy Raciąż na dofinansowanie zakupu sprzętu i aparatury medycznej dla Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Płońsku;
- Uchwałę Nr XXIII.178.2020 Rady Gminy Raciąż z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Raciąż w 2021 r.;
- Uchwałę Nr XXIII.179.2020 Rady Gminy Raciąż z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie „Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego, i o wolontariacie na 2021 rok”;
- Uchwałę Nr XXIII.180.2020 Rady Gminy Raciąż z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia będącymi schroniskami dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi;
- Uchwałę Nr XXIII.181.2020 Rady Gminy Raciąż z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026;
- Uchwałę Nr XXIII.182.2020 Rady Gminy Raciąż z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie ustalenia wysokości stawek opłaty za zajęcie pasa drogowego na cele nie związane z budową, przebudową, remontem, utrzymaniem i ochroną dróg.

Zostało również przedstawione Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej za rok 2020.

DZ, AG

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021

Wejdź na spis.gov.pl i spis się!
Spis trwa od 1 kwietnia do 30 czerwca 2021 r.

Spis Powszechny to:

Obowiązkowe badanie realizowane raz na 10 lat przez Główny Urząd Statystyczny

Ustawa gwarancja ochrony Twoich danych

Nowoczesna i bezpieczna formuła spisu on-line

Pamiętaj, że udział w spisie to Twój obowiązek wynikający z ustawy o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r.

 **Liczmy się
DLA POLSKI!**

Wejdź na spis.gov.pl i bądź na bieżąco!

Narodowy Spis Powszechny
Ludności i Mieszkań 2021

DOPLATY BEZPOŚREDNIE 2021 -

MOŻNA SKŁADAĆ WNIOSKI

Od 15 marca 2021 r. rolnicy mogą składać wnioski o przyznanie dopłat bezpośrednich z PROW za rok 2021. Od tego roku ARiMR przyjmuje je jedynie za pośrednictwem aplikacji eWniosekPlus.

Informujemy również, że:

- od kampanii 2021 r. rolnicy posiadający poniżej 10 ha gruntów ornych, we wnioskach o przyznanie płatności bezpośrednich, w ramach deklarowanych działek rolnych, wypełniając wniosek będą (analogicznie jak obecnie, rolnicy posiadający powyżej 10 ha gruntów ornych) podawali informacje na temat poszczególnych upraw.
- w roku 2021 nie ma możliwości złożenia uproszczonego oświadczenia zastępującego wniosek o przyznanie płatności.
- od roku 2021 do rolników nie będzie już przesyłany spersonalizowany formularz wniosku wraz z materiałem graficznym w wersji papierowej.
- wniosek o przyznanie płatności wraz z wymaganymi załącznikami (dokumentami), składa się w terminie od dnia 15 marca do dnia 15 maja br. W związku z tym, że w 2021 r. 15 maja przypada w sobotę, złożenie wniosku możliwe jest do dnia 17 maja 2021 r. Wniosek może być także złożony w terminie 25 dni kalendarzowych po terminie składania wniosków, tj. do dnia 11 czerwca 2021 r., jednak za każdy dzień roboczy opóźnienia, stosowane będzie zmniejszenie płatności w wysokości 1% na-

leżnej kwoty płatności. Zgłoszenia zmian we wnioskach można składać do dnia 31 maja 2021 r.

Dane niezbędne do zalogowania w systemie eWniosekPlus to:

- numer identyfikacyjny producenta
- hasło,

Dane niezbędne do rejestracji/odzyskania hasła w systemie eWniosekPlus to:

- numer identyfikacyjny producenta
- 8 ostatnich cyfr aktualnego numeru rachunku bankowego z Ewidencji Producentów
- kwota ostatniego przelewu otrzymanego z ARiMR w roku 2020

Ze względu na pandemię w celu uniknięcia kolejek prosimy o bezzwłoczne zgłaszanie się i nie czekanie do końca terminu składania wniosków. Interesanci zobowiązani są do przyjsia składania wniosków. Interesanci zobowiązani są do przyjsia składania wniosków. Interesanci zobowiązani są do przyjsia składania wniosków. Interesanci zobowiązani są do przyjsia składania wniosków.

W związku z obostrzeniami ogłoszonymi przez Rząd RP, do 9 kwietnia zawieszono zostało udzielanie pomocy w wypełnianiu wniosków.

UG Raciąż

Do 16 kwietnia Koła Gospodyń Wiejskich mogą składać oferty w konkursie ogłoszonym przez Zarząd Województwa Mazowieckiego. Maksymalna kwota dofinansowania, jakie można uzyskać to 5 tysięcy złotych. Szczegółowych informacji udziela Inspektor ds. pozyskiwania środków pomocowych i promocji Gminy Pan Artur Kuźniewski (tel. 23 679 12 80).

Maseczki dla Mieszkańców

Wójt Gminy Raciąż informuje, że od poniedziałku 22 marca 2021 r. rozpoczęła się dystrybucja jednorazowych maseczek dla Mieszkańców naszej Gminy. Urząd Gminy w Raciążu otrzymał 32 000 sztuk maseczek z Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych, tak więc każdy mieszkaniec gminy otrzyma 4 maseczki. Aktualna liczba mieszkańców została ustalona w oparciu o składanie „deklaracje śmieciowe”. W trosce o Państwa zdrowie nie proponujemy odbioru osobistego. Nasi pracownicy dostarczą je Państwu w zapakowanych kopertach, które będą umieszczane w skrzynkach na listy.

31 marca ruszają dwa nabory wniosków z PROW 2014-2020

Już 31 marca 2021 roku o bezzwrotną premię w wysokości 150 tys. zł będą mogli ubiegać się młodzi rolnicy. Także tego samego dnia rusza nabór wniosków o przyznanie 60 tys. zł bezzwrotnej pomocy na „Restrukturyzację małych gospodarstw”. Oba nabory potrwają do 29 maja 2021 r. i są finansowane z budżetu PROW 2014-2020.

PREMIE DLA MŁODYCH ROLNIKÓW

Od 31 marca 2021 r. młodzi rolnicy, którzy chcą rozwijać swoje gospodarstwo, będą mogli starać się o dofinansowanie. Kwota jest niebagatelna – to 150 tys. zł. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa będzie przyjmowała wnioski przez najbliższe dwa miesiące – do 29 maja. W ubiegłym roku młodzi rolnicy złożyli ich ponad 5 tysięcy. To już kolejny – 7 nabór wniosków w ramach operacji typu „Premie dla młodych rolników”. Wsparcie to jest zachętą dla młodego pokolenia do rozwijania rolniczego biznesu – nie tylko pozwala zachować opłacalność produkcji rolnej, ale przekłada się również (w dłuższej perspektywie czasowej) na jej zwiększenie, stąd rosnąca popularność tego programu. W pierwszym roku naboru (2015) do ARiMR wpłynęło 3 313 wniosków o przyznanie pomocy, dwa lata później – 4 903, w 2018 roku – 5 411; w 2019 roku było ich już ponad 7 tys. Natomiast w 2020 roku mimo pandemii, zdecydowało się ubiegać o wsparcie ponad 5 tys. wnioskodawców.

Wsparcie mogą otrzymać osoby, które m.in.:

- w dniu złożenia wniosku mają nie więcej niż 40 lat;
- posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe (lub uzupełnią je w ciągu 36 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy);
- posiadają gospodarstwo rolne o powierzchni minimum 1 ha;
- rozpoczęły prowadzenie działalności rolniczej przed dniem złożenia wniosku, lecz nie wcześniej niż 24 miesiące przed dniem złożenia wniosku;
- posiadają lub utworzą gospodarstwo o wielkości ekonomicznej mieszczącej się w przedziale od 13 tys. do 150 tys. euro;
- przedłożą biznesplan dotyczący rozwoju gospodarstwa.

Premia musi w całości zostać przeznaczona na prowadzenie gospodarstwa lub przygotowanie do sprzedaży wytwarzanych w nim produktów rolnych. Minimum 70% premii należy zainwestować w środki trwałe. Środki będą wypłacane w dwóch ratach:

- 120 tys. zł – na wniosek o płatność pierwszej raty pomocy, po spełnieniu przez młodego rolnika określonych warunków;
- 30 tys. zł – na wniosek o płatność drugiej raty pomocy, po realizacji biznesplanu.

Wnioski będą przyjmowały oddziały regionalne ARiMR. Można je będzie składać drogą elektroniczną, osobiście lub przesyłać pocztą.

RESTRUKTURYZACJA MAŁYCH GOSPODARSTW

Od 31 marca do 29 maja 2021 r. można składać wnioski o wsparcie na „Restrukturyzację małych gospodarstw”. Pomoc finansowana jest z budżetu PROW 2014-2020, a tegoroczny nabór jest dziewiątym z kolei.

O wsparcie finansowe może starać się rolnik posiadający gospodarstwo obejmujące co najmniej 1 hektar użytków rolnych lub nieruchomości służącą do prowadzenia produkcji

w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej. Wielkość ekonomiczna takiego gospodarstwa musi być mniejsza niż 13 tys. euro. Wniosek może złożyć osoba zarówno ubezpieczona w KRUS-ie, jak i w ZUS-ie. Nie ma również zakazu jednoczesnego prowadzenia działalności gospodarczej lub pracy na etacie. Pod jednym warunkiem – dochód lub przychód z działalności rolniczej musi stanowić co najmniej 25 proc. całości dochodów lub przychodów. O pomoc nie mogą ubiegać się osoby, którym wypłacono pomoc finansową z następujących programów wsparcia: „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętych PROW 2007-2013, a także „Modernizacja gospodarstw rolnych”; „Premia na rozpoczęcie działalności pozarolniczej”, „Premie dla młodych rolników” w ramach PROW 2014-2020.

Rolnik, który zdecyduje się na rozwój swojego małego gospodarstwa, może uzyskać na ten cel 60 tys. zł bezzwrotnej premii. Jest ona wypłacana w dwóch ratach:

- 80 proc. (48 tys. zł) – po spełnieniu warunków określonych w decyzji o przyznaniu pomocy;
- 20 proc. (12 tys. zł) – po prawidłowej realizacji biznesplanu.

Wsparcie można przeznaczyć wyłącznie na działalność rolniczą lub przygotowanie do sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie. Co najmniej 80 proc. otrzymanej premii należy wydać na inwestycje w środki trwałe. Ich katalog jest szeroki. Obejmuje m.in. budowę, przebudowę, remont budynków lub budowli; zakup nowych maszyn, urządzeń oraz wyposażenia. Premię można zainwestować w zakup gruntów, stada podstawowego zwierząt, czy zakładanie sadów i plantacji wieloletnich gatunków użytkowanych efektywnie dłużej niż 5 lat. Premia może być przyznana tylko raz w czasie realizacji PROW 2014-2020. W przypadku małżonków pomoc może otrzymać tylko jedno z nich, niezależnie od tego, czy prowadzą wspólne, czy odrębne gospodarstwa. Wnioski o przyznanie pomocy należy składać do oddziału regionalnego Agencji właściwego ze względu na miejsce położenia gospodarstwa. Można to zrobić osobiście, przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce Poczty Polskiej lub elektronicznie za pośrednictwem skrzynki podawczej ePUAP.

ARiMR

Źródło grafiki: e-warzywnictwo.pl

Przetarg na remont dróg powiatowych

Na początku marca Starostwo Powiatowe w Płońsku ogłosiło przetarg na remonty 9 odcinków dróg powiatowych. Z terenu naszej Gminy do modernizacji zakwalifikowane zostały:

- Droga powiatowa nr 3743W Zawidz – Osiek – Włostybory – Koziebrody – Raciąż
- Droga powiatowa nr 4639W Krzeczanowo – Kodłutowo

Gmina Raciąż będzie partycypować w kosztach remontów wskazanych odcinków. Remontowi poddane zostanie w sumie niemal 2,5 km nawierzchni asfaltowych zarządzanych przez Powiat Płoński.

UG Raciąż

Remont drogi powiatowej nr 3743W
Zawidz - Osiek - Włostybory - Koziebrody - Raciąż

Remont drogi powiatowej nr 4639W
Krzeczanowo - Kodłutowo

ARiMR przypomina – wypalanie traw grozi utratą dopłat

Z nastaniem przedwiośnia rośnie zagrożenie pożarowe związane z wypalaniem traw. Warto przypomnieć, że proceder ten jest niezgodny z prawem i grożą za niego surowe sankcje karne oraz cofnięcie dopłat wypłacanych przez ARiMR.

Jak groźny jest pożar łąk, można było przekonać się wiosną ubiegłego roku, kiedy płonęły tereny Biebrzańskiego Parku Narodowego, a akcja gaśnicza trwała kilkanaście dni. Mimo że od wielu lat ARiMR, Straż Pożarna i inne instytucje przestrzegają przed wypalaniem traw, co roku znajdują się osoby, które lekceważąc te apele, za nic mają stwarzanie bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi oraz zwierząt i niszczenie środowiska naturalnego.

Pozytywne skutki wypalania traw to mit

Wbrew obiegowej opinii wypalanie nie powoduje bujniejszego odrostu traw. Nie poprawia też jakości gleby. Co więcej, w znacznym stopniu obniża wartość plonów. Po przejściu pożaru gleba staje się jałowa i potrzebuje nawet kilku lat, aby powrócić do stanu sprzed kataklizmu.

Pożar jest tragiczny w skutkach dla całego ekosystemu – zniszczona zostaje

nie tylko warstwa życiodajnej próchnicy, giną również zwierzęta. Podpalanie traw bywa często przyczyną pożarów lasów i zabudowań gospodarczych, w których życie tracą także ludzie.

Surowe kary – grzywna a nawet więzienie

Zakaz wypalania traw określony został w Ustawie o ochronie przyrody oraz w Ustawie o lasach, a Kodeks wykroczeń przewiduje za to karę nagany, aresztu lub grzywny, której wysokość może wynieść od 5 tys. do 20 tys. zł. Co więcej, jeśli w wyniku podpalenia trawy dojdzie do pożaru, który spowoduje zagrożenie utraty zdrowia lub życia wielu osób albo zniszczenia mienia wielkich rozmiarów, wtedy sprawca – zgodnie z zapisami Kodeksu karnego – podlega karze pozbawienia wolności nawet do 10 lat.

Wypalanie traw to też ryzyko utraty dopłat

Oprócz wspomnianych sankcji wypalającemu grożą również dotkliwie

kary, które nakładać może Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Zakaz wypalania gruntów rolnych jest jednym z warunków, których rolnicy zobligowani są przestrzegać, aby móc ubiegać się o płatności bezpośrednie oraz płatności obszarowe w ramach PROW 2014-2020. W przypadku jego złamania ARiMR może nałożyć na rolnika karę finansową zmniejszającą wszystkie otrzymywane przez niego płatności o 3 proc. W zależności od stopnia winy, może zostać ona obniżona do 1 proc. bądź zwiększona do 5 proc. Jeszcze wyższe sankcje przewidziane są dla tych, którzy świadomie wypalają grunty rolne – muszą oni liczyć się z obniżeniem płatności nawet o 25 proc. Agencja może również pozbawić rolnika całej kwoty płatności bezpośrednich za dany rok, jeśli stwierdzone zostanie uporczywe wypalanie przez niego traw.

KRUS zaprasza do udziału w konkursie Bezpieczne Gospodarstwo Rolne 2021

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zaprasza właścicieli gospodarstw do udziału w XVIII Ogólnopolskim Konkursie „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa jest jego współorganizatorem.

Konkurs jest jednym z wielu działań prowadzonych przez KRUS promujących zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym oraz upowszechnianie wiedzy na temat zapobiegania wypadkom przy pracy rolniczej i ochrony przed chorobami związanymi z wykonywaniem tego zawodu. W rywalizacji mogą wziąć udział gospodarstwa, których właścicielami są osoby pełnoletnie, prowadzące działalność rolniczą i ubezpieczone w KRUS (przynajmniej jeden z właścicieli).

Konkurs jest okazją do zaprezentowania przez rolników swoich warsztatów pracy i osiągnięć zawodowych, a także poddania gospodarstwa profesjonalnemu audytowi bezpieczeństwa pracy – podczas eliminacji komisje konkursowe sprawdzają, czy w ocenianym gospodarstwie stosowane są zasady ochrony zdrowia i życia.

Zgłoszenia do tegorocznej edycji przyjmują placówki terenowe lub oddziały regionalne KRUS do 23 kwietnia 2021 r. Na laureatów czekają atrakcyjne nagrody rzeczowe i finansowe.

Dotychczas w konkursie udział wzięło ponad 20 tys. gospodarstw

Więcej informacji znajdą Państwo na stronie internetowej krus.gov.pl

KRUS, UG Raciąż, DZ

„Z życia kameleona, czyli laboratorium w szkole...” Centrum Nauki Kopernik w Szkole w Koziębrodach

Dyrektor szkoły, Pani Małgorzata Śródkowska, zgłosiła Szkołę do programu **Nauka dla Ciebie**, podpisując stosowne porozumienie I umowę, oraz koordynując program, dlatego też 9 marca 2021 r. uczniowie klas I-III oraz kl. VII, wzięli udział w zajęciach online, organizowanych w ramach Programu Nauka Dla Ciebie – wspólnej inicjatywy Ministra Edukacji Narodowej oraz Centrum Nauki Kopernik. Uczniowie klas młodszych realizowali zajęcia pt.: „Sztuka kamuflażu”, zaś uczniowie klasy 7 realizowali temat „Skąd się biorą barwy?”. Wszyscy uczniowie bardzo chętnie uczestniczyli w zajęciach pod nadzorem nauczycieli oraz pod kierunkiem edukatorów z Centrum Nauki Kopernik.

Uczniowie udowodnili, że eksperymentować można zawsze i wszędzie. Zapoznali się z gatunkami zwierząt oraz sposobami kamuflowania się przed drapieżnikami. Chętnie wykonali pracę plastyczną zaproponowaną im techniką. Do wspólnego eksperymentowania uczniowie wykorzystali wcześniej przygotowane materiały. Podczas zajęć prowadzący bardzo ciekawie omó-

wili przedstawione zdjęcia zwierząt w ich naturalnym środowisku, sposoby kamuflażu oraz przykłady zwierząt, które go stosują, aby uniknąć bystrzych oczu innych drapieżników. Na zakończenie dzieci otrzymały kolorowaną kartkę do indywidualnego uzupełnienia w domu nowo poznaną techniką kamuflażu w świecie zwierząt.

Uczniowie uczestniczący w zajęciach rozwijali swoje zainteresowania plastyczne i przyrodnicze, mogli sami sprawdzić, jak działają prawa nauki. Panująca atmosfera przyjaznej, twórczej pracy sprzyjała powstawaniu więzi w grupie, wyzwalała radość tworzenia i wiarę we własne możliwości. Dużym plusem byli świetnie przygotowani prowadzący, którzy dbali o bardzo dobrą atmosferę na zajęciach. Dodatkowo 16 marca 2021 r. nauczyciele (cztery osoby), wzięli udział w warsztatach poświęconych eksperymentowaniu w świecie wirtualnym. Warsztaty były inspirujące i przydatne do dalszej pracy.

M.Ś.

Bezpieczna wizyta w ZUS

Złatwiasz sprawę w ZUS?

Spotkaj się z ekspertem w wybranym przez Ciebie dniu i o konkretnej godzinie.

1. Zamów e-wizytę:

Nie musisz wychodzić z domu, aby złatwić sprawę w ZUS. Możesz spotkać się z pracownikiem ZUS przez internet – podczas e-wizyty. Potrzebujesz tylko:

- dostęp do internetu,
- komputer, tablet lub telefon z działającymi kamerką, głośnikiem i mikrofonem. Link do rezerwacji e-wizyty oraz szczegółowe informacje.

2. Zarezerwuj wizytę w placówce przez PUE ZUS

Zaloguj się na Platformie Usług Elektronicznych ZUS. Następnie w menu bocznym wybierz

[Wizyty] > [Rezerwacja wizyty]. Wybierz miejsce spotkania. Wskaż również sprawę, którą chcesz poruszyć. Potem wybierz termin wizyty. Ważne! Gdy będziesz szedł na umówioną wizytę, weź ze sobą swój login PUE i dokument tożsamości.

3. Zarezerwuj wizytę w placówce przez telefon

Aby zarezerwować wizytę przez telefon, zadzwoń do najbliższego oddziału ZUS. Numery telefonu do Oddziałów ZUS znajdują się w zakładce Kontakt – zarezerwuj wizytę. Nr telefonu do Oddziału ZUS w Płocku – 24-262-83-28. Podczas rozmowy podaj swoje dane (imię, nazwisko, PESEL lub serię i numer dokumentu tożsamości oraz numer telefonu komórkowego) oraz sprawę, którą chcesz omówić z ekspertem ZUS. Wybierzesz również placówkę, w której ma się odbyć wizyta, oraz jej termin. Na podany podczas rezerwacji numer telefonu przyjdzie wiadomość SMS z terminem oraz numerem rezerwacji wizyty. W naszej placówce wpisz ten numer na ekranie urządzenia do wydawania numerków.

Ważne! Gdy będziesz szedł na umówioną wizytę, weź ze sobą swój dokument

tożsamości. Nie będziesz mógł umówić się na wizytę w placówce, jeśli będzie ona zamknięta z powodu epidemii COVID-19. Źródło informacji: www.zus.pl.

UG Raciąż

CZY WOLNO ZABIERAĆ MŁODE ZWIERZĘTA?

PTAK

CZY JEST RANNY?

tak → zawiadom specjalistów

nie → **GDZIE GO ZNALAZŁEŚ?**

w mieście → jeśli wypadł z gniazda → włoż go do gniazda; jeśli gniazdo jest zniszczone → zawiadom specjalistów

w lesie/na łące/na polu → młode pustułki, kowki czy sroki uczą się latać i przesiadują na gałęziach; młode ptaki uczą się latać → zawiadom specjalistów

ZAJĄC

CZY ZWIERZĘ JEST RANNE?

tak → zawiadom specjalistów

nie → w pobliżu leży martwa matka → zawiadom specjalistów

GDZIE JE ZNALAZŁEŚ?

w lesie → zawiadom specjalistów

na łące/na polu → park/teren zielony → zawiadom specjalistów

w mieście → parking/teren supermarketu itp. → zawiadom specjalistów

SARNA

CZY ZWIERZĘ JEST RANNE?

tak → zawiadom specjalistów

nie → **CZY MA CĘTKI?**

tak → matka jest niedaleko, wraca co 10-12 godzin, żeby je nakarmić – jest bezpieczne

nie → nie potrzebuję pomocy – jest już samodzielne

ZABIERZ
 ZOSTAW

NIE DOTYKAJ!
 NIE KARM!
 NIE PODAWAJ WODY!
 UPEWNI SIĘ, CZY POTRZEBUJE POMOCY
 JEŚLI JESTEŚ Z PSEM, PILNUJ, ŻEBY NIE NIEPOKOIŁ MALUCHA

opracowanie: Lasy Państwowe
projekt graficzny: Polska Grupa Infograficzna

Listę ośrodków rehabilitacji znajdziesz tutaj: www.gdos.gov.pl/wykaz-osrodkow-rehabilitacji-zwierzat-w-polsce

Bezpiecznie, zdrowo, bezgotówkowo – kampania informacyjno-edukacyjna dla seniorów – klientów ZUS

Osobisty rachunek bankowy to coraz powszechniejsze udogodnienie. Dzięki niemu w szybki i wygodny sposób można otrzymać świadczenie, zapłacić rachunki czy zrobić zakupy. Dodatkowo te elektroniczne narzędzia zapewniają bezpieczeństwo finansowe, osobiste i zdrowotne, co jest szczególnie ważne właśnie teraz – w czasie pandemii.

Korzystaj z rachunku bankowego, otrzymuj świadczenia na konto i bądź bezpieczny! Korzystanie z konta bankowego i bankowości elektronicznej nie musi być trudne.

Co daje Ci konto w banku?

- Możesz otrzymywać na nie świadczenia z ZUS. Nie musisz więc czekać co miesiąc na listonosza. Twoje konto w banku jest chronione hasłem, więc Twoje pieniądze są tam bezpieczne.
- Wypłacisz swoje pieniądze (całość świadczenia lub część) w najbliższym bankomacie albo w banku. Możesz również robić przelewy przez internet. Jest bezpieczniej, gdy nie trzymasz gotówki w domu.
- Nie potrzebujesz nosić ze sobą gotówki, bo w sklepie możesz zapłacić kartą. W ten sposób zmniejszasz ryzyko, że ktoś ukradnie Ci pieniądze.
- Zapłacisz rachunki i zrobisz zakupy przez internet. Nie musisz więc wychodzić z domu, żeby załatwić codzienne sprawy.
- Możesz łatwo sprawdzać w banku, ile pieniędzy już wydałeś i na co, ile Ci jeszcze zostało. Z pomocą banku możesz również oszczędzać i inwestować swoje pieniądze.

Z kontem w banku jesteś bezpieczny

- Jeśli korzystasz z rachunku bankowego, chronisz swoje zdrowie w czasie pandemii. Wiele spraw możesz załatwić bez wychodzenia z domu – unikniesz osobistego kontaktu z innymi ludźmi, np. podczas odbierania świadczenia lub robienia zakupów. Możesz płacić kartą, więc zmniejszasz ryzyko zakażenia wirusami i bakteriami, które są na pieniądzach.
- Jeśli trzymasz swoje pieniądze na koncie bankowym, a nie w domu, nie narażasz się na oszustwa „na wnuczka” czy „na policjanta”. Jeżeli nie nosisz przy sobie gotówki, nie musisz obawiać się kieszonkowców w komunikacji miejskiej.

Jak założysz konto bankowe

Zapytaj w najbliższym banku o „podstawowy rachunek bankowy”. Tę usługę proponuje już wiele banków. Jeśli chcesz się dowiedzieć, dlaczego banki proponują taki rodzaj konta, możesz obejrzeć film w internecie „Bankowość dla każdego: Odc. 2 – Bankowość dla Seniorów”

Jak zmienisz sposób wypłaty świadczeń w ZUS

Jeśli chcesz, abyśmy wypłacali Twoje świadczenie na Twoje konto bankowe, zgłoś nam to we wniosku o zmianę danych osoby zamieszkałej w Polsce.

Możesz to zrobić na dwa sposoby

- W naszej placówce. Pomożemy Ci wypełnić wniosek EZP (wniosek o zmianę danych osoby zamieszkałej w Polsce). Możesz go wypełnić w domu i złożyć go w najbliższej naszej placówce lub wysłać pocztą.
- Przez internet. Na Platformie Usług Elektronicznych (PUE) ZUS

O czym musisz pamiętać, gdy korzystasz z konta bankowego przez internet?

- Hasło do konta bankowego przechowuj w bezpiecznym miejscu i nikomu go nie pokazuj.
- Gdy robisz zakupy albo załatwisz jakąś sprawę przez internet, bardzo uważaj, jakie swoje dane osobowe podajesz i komu.
- Nigdy nie klikaj w nieznane linki i nie otwieraj wiadomości od nieznanymi nadawców. Mogą one zawierać niebezpieczne oprogramowanie (np. wirusy).
- Zainstaluj program antywirusowy na urządzeniu, z którego korzystasz (komputer, tablet), albo poproś o to kogoś bliskiego.

Szczegółowe informacje są dostępne na stronie internetowej kampanii „Bezpiecznie, zdrowo, bezgotówkowo” i na www.zus.pl.

ZUS, UG Raciąż

**BEZPIECZNIE
ZDROWO
BEZGOTÓWKOWO**

Otrzymuj świadczenia z ZUS na konto i bądź bezpieczny!

Dowiedz się w ZUS, jak to zrobić:
www.zus.pl
22 560 16 00
albo w placówce

Korzystaj z rachunku bankowego i dbaj o siebie

ZUS ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

KOBIEТЫ O KOBIEtach – wywiady

Aleksandra Węgrzynowska

CO SĄDZI PANI O STEREOTYPY-
WYM OKREŚLENIU, ŻE KOBIEТЫ
TO SŁABA PŁEĆ?

Myślę, że jeśli chodzi o siłę fizyczną to można uważać kobietę za słabszą płeć. Pod każdym innym względem kobieta jest raczej silniejszą płcią. Choćby z medycznego punktu widzenia – kobiety żyją dłużej od mężczyzn średnio o 7 lat, rzadziej chorują na choroby serca, rzadziej popadają w nałogi, lepiej radzą sobie ze stresem. To kobiety najczęściej dbają i pilnują zdrowia całej rodziny, wychowują dzieci, gotują posiłki, sprzątają w domach coraz częściej łącząc to z pracą zawodową, zarabianiem pieniędzy i rozwijaniem swojej kariery.
ROLA KOBIEt W WIELU DZIEDZINACH ŻYCIA ZNACZĄCO WZROSŁA. JAK PANI SĄDZI, DLACZEGO?

Współczesne kobiety są piękne, inteligentne, mądre, dobrze wykształcone, łaknące sukcesów. Kobiety są bardziej zaradne życiowo, łatwiej przystosowują się do zmieniających się okoliczności. Rzadziej rozmyślają o mogłoby być gdyby, częściej działają, żeby zapewnić byt sobie i rodzinie. Poza tym dużo kobiet zdobywa wykształcenie i myśli przyszłościowo. Kobieta potrafi myśleć o kilku rzeczach na raz i jednocześnie robić kilka innych rzeczy na raz, i zazwyczaj doprowadza sprawę do końca.
DZIEŃ KOBIEt – JAKIE JEST PANI PIERWSZE SKOJARZENIE Z TYM ŚWIĘTEM?

Pamiętam jeszcze czasy goździka i rajstop, obecnie to tulipan.

Małgorzata Środkowska

CO SĄDZI PANI O STEREOTYPY-
WYM OKREŚLENIU, ŻE KOBIEТЫ
TO SŁABA PŁEĆ?

KOBIEТА to na pewno nie słaba płeć,
KOBIEТА to ciepło...
KOBIEТА to odwaga...
KOBIEТА to miłość...
KOBIEТА to poświęcenie...
KOBIEТА to przyjaciółka...
KOBIEТА to matka...

Moim skromnym zdaniem, kobieta jest silna, kiedy ma świadomość swoich wad a jednocześnie podejmuje odważne decyzje, żeby zmienić to co może i zaakceptować to, czego zmienić się nie da.
ROLA KOBIEt W WIELU DZIEDZINACH ŻYCIA ZNACZĄCO WZROSŁA. JAK PANI SĄDZI, DLACZEGO?

To jak dziś patrzymy na kobiecość, miało i wciąż ma wpływ wiele przemian

i zjawisk kulturowych. Myślę, że trzeba dziś odrzucić wszystkie utarte schematy i spróbować spojrzeć na siebie inaczej niż zwykle. Spróbować dostrzec na nowo swoją rolę we współczesnym świecie. Trzeba pielęgnować to, co prawdziwe, dobre i piękne. Wykorzystywać swoje naturalne predyspozycje i uzdolnienia, które są naszymi atutami. Inwestować w naszą kobiecość, wrażliwość, wielozadaniowość, opiekuńczość, umiejętność budowania więzi, relacji. To jest nasz wielki kapitał.

DZIEŃ KOBIEt – JAKIE JEST PANI PIERWSZE SKOJARZENIE Z TYM ŚWIĘTEM?

Dzień Kobiet – bądź więc radosna i pogodna, okazuj miłość i życzliwość dziś, jutro i pojutrze...

Grażyna Rogowska

CO SĄDZI PANI O STEREOTYPY-
WYM OKREŚLENIU, ŻE KOBIEТЫ
TO SŁABA PŁEĆ?

Krzywdzący stereotyp.
Kobieta to nadal „płeć piękna” ale zdecydowanie nie słaba.

Współczesna kobieta jest niezależna, zmotywowana, potrafi walczyć o swoje. Ma silny charakter, a przy tym potrafi zadbać o dom. Nawiasem mówiąc gdyby mężczyzna miał możliwość spróbować urodzić, to już nigdy nie użyłby tego stwierdzenia.

ROLA KOBIEt W WIELU DZIEDZINACH ŻYCIA ZNACZĄCO WZROSŁA. JAK PANI SĄDZI, DLACZEGO?

Samo życie zweryfikowało i podniosło rangę kobiet. Szczęśliwa kobieta to spełniona kobieta. Często musi pracować

zawodowo, oprócz tego ogarniać to samo co nasze babki i matki. Wzrosła również świadomość kobiet. Młode dziewczyny są ambitne i chcą się kształcić. Same sobie sterem i okrętem. Oczywiście rodzą i wychowują dzieci, ale przy tym nie zapominają o sobie. Są najważniejszym decydem swoim życia. To daje im spełnienie i sprawia, że są szczęśliwe. Na pewno bardziej zmęczone, ale usatysfakcjonowane.

DZIEŃ KOBIEt – JAKIE JEST PANI PIERWSZE SKOJARZENIE Z TYM ŚWIĘTEM?

Szczerze... pęk goździków i rajstopy. Moja mama dostawała takie prezenty od taty z okazji Dnia Kobiet. Z tego co pamiętam wszystkie kobiety tak miały. Zabawne. Przynajmniej było sprawiedliwe.

Anna Ossowska

CO SĄDZI PANI O STEREOTYPOWYM OKREŚLENIU, ŻE KOBIECY TO SŁABA PŁEĆ?

Myślę, że określenia „słaba płeć” nie można tłumaczyć dosłownie. Fizycznie na ogół jesteśmy słabsze, natomiast w innych aspektach dorównujemy mężczyznom.

ROLA KOBIECY W WIELU DZIEDZINACH ŻYCIA ZNACZĄCO WZROSŁA. JAK PANI SĄDZI, DLACZEGO?

Gdy wymagała tego sytuacja, kobiety zawsze potrafiły z powodzeniem wspierać, a nawet zastąpić mężczyzn. Wzrost roli kobiet we współczesnym świecie został spowodowany wojnami z ubiegłego stulecia oraz szybkim rozwojem przemysłowym. Z uwagi na potrzeby kadrowe w „trudnych czasach” kobiety w sposób naturalny zaczęły realizować się w wie-

lu dziedzinach życia i poradziły sobie doskonale. Jednak refleksja jednej z największych aktorek wstecz czasów, Elizabeth Taylor „Ciężki jest los współczesnej kobiety. Musisz ubierać się jak chłopak, wyglądać jak dziewczyna i pracować jak koń”, nie napawa optymizmem.

DZIEŃ KOBIECY – JAKIE JEST PANI PIERWSZE SKOJARZENIE Z TYM ŚWIĘTEM?

Z uwagi na wykonywany zawód nauczyciela „Dzień kobiet” kojarzy mi się ze szkolną akademią w wykonaniu uczniów, przygotowaną dla Pań pod czujnym okiem naszych kolegów po fachu. W tym dniu dźwięczą w mojej uszach słowa popularnej piosenki „Marzec, marzec pięknie się wystroił ...”. Ja osobiście lubię to święto, każda okazja, by poczuć się wyjątkowo jest miła.

Marianna Orlikowska

CO SĄDZI PANI O STEREOTYPOWYM OKREŚLENIU, ŻE KOBIECY TO SŁABA PŁEĆ?

Kobiety są bardzo silne, odważne, odporne – określenie, że jesteśmy słabą płcią nie sprawdza się.

ROLA KOBIECY W WIELU DZIEDZINACH ŻYCIA ZNACZĄCO WZROSŁA. JAK PANI SĄDZI, DLACZEGO?

Kobiety zajmują kierownicze stanowiska, angażują się politycznie, czasami są niezastąpione.

DZIEŃ KOBIECY – JAKIE JEST PANI PIERWSZE SKOJARZENIE Z TYM ŚWIĘTEM?

Ze świętem kobiet kojarzy mi się „goździk” oraz „rajstopy”.

Anna Dumińska-Kierska

CO SĄDZI PANI O STEREOTYPOWYM OKREŚLENIU, ŻE KOBIECY TO SŁABA PŁEĆ?

Uważam, że jest w nim sporo prawdy, bo mimo, że wiele kobiet demonstruje swoją siłę w postaci możliwości działania, przedsiębiorczości itd. To tak

naprawdę jesteśmy słabsze chociażby fizycznie ale również w sytuacjach ekstremalnie trudnych wymagających szybkiej decyzji mężczyźni radzą sobie lepiej. Myślę, że Pan Bóg wiedział co robi stwarzając kobietę po prostu uznał, że źle byłoby mężczyźni gdyby był sam. Dlatego powinniśmy się wzajemnie wspierać bo jesteśmy sobie wzajemnie potrzebni silny mężczyzna i słabsza kobieta. Sądzę, że każda normalna kobieta dobrze się czuje gdy ma wsparcie normalnie silnego mężczyzny i nie powinno się tych ról mieszać bo „natury na lewą stronę nie da się odwrócić”.

ROLA KOBIECY W WIELU DZIEDZINACH ŻYCIA ZNACZĄCO WZROSŁA. JAK PANI SĄDZI, DLACZEGO?

Wzrost roli kobiet w wielu dziedzinach jest moim zdaniem konsekwencją zmian cywilizacyjnych. Kobieta XXI wieku jest już kimś zupełnie innym niż sto lat wcześniej, ma inne zajęcia ambicje, inny status społeczny i stawiane są jej inne wymagania. Funkcjonuje w innej rzeczywistości obyczajowej i innych re-

lacjach międzyludzkich, niż ta z początku XX wieku. Sonda nie jest miejscem, gdzie można dokonywać naukowej analizy ewolucji pozycji kobiety na przestrzeni wieków. Zawsze było i jest tak, że rola człowieka niezależnie od płci jest uzależniona od sytuacji prawnej, norm kulturowych i wielu innych czynników. Dlatego dziś kobiety realizują się w wielu dziedzinach życia, bo pozwala na to stan prawny. Chyba najbardziej jest to widoczne na polskiej scenie politycznej, na której pojawia się coraz więcej kobiet, począwszy od 1992 r. kiedy to Hanna Suchocka została pierwszym premerem w Polsce. A tak na zakończenie dodam, że moim zdaniem wszystko co się robi należy wykonywać profesjonalnie niezależnie od płci.

DZIEŃ KOBIECY – JAKIE JEST PANI PIERWSZE SKOJARZENIE Z TYM ŚWIĘTEM?

Sympatyczne, bo zawsze jest miło być obdarowanym miłym słowem, ciepłym uśmiechem zwłaszcza od innych mężczyzn niż mój Mąż, który nie musi tego czynić 8 marca, bo w naszym domu Dzień Kobiet i Mężczyzn jest codziennie, czego życzę Wszystkim Kobiетom i serdecznie pozdrawiam.

CZEŚĆ VII

UMUNDUROWANIE POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH 1863-1864

GMINA RACIAŻ

„MOJA MAŁA OJCZYZNA”
Artur Zybala
Jeżewo - Wesel 2021

Żołnierze
Powstania Styczniowego
– Żuawi Śmierci,
w jednolitym umundurowaniu
i uzbrojeniu.

Autor: Artur Zybala
Wydawca: Gmina Raciąż, 09-140 Raciąż, ul. Kilińskiego 2
Redakcja: Wanda Mierzejewska
Druk: Drukarnia SPRINT s.c., K. Kuźniewski i R. Przybyszewski, Ciechanów, ul. Pułtуска 70A
Część VII: Jeżewo – Wesel 2021
Nakład: 1000 egz.

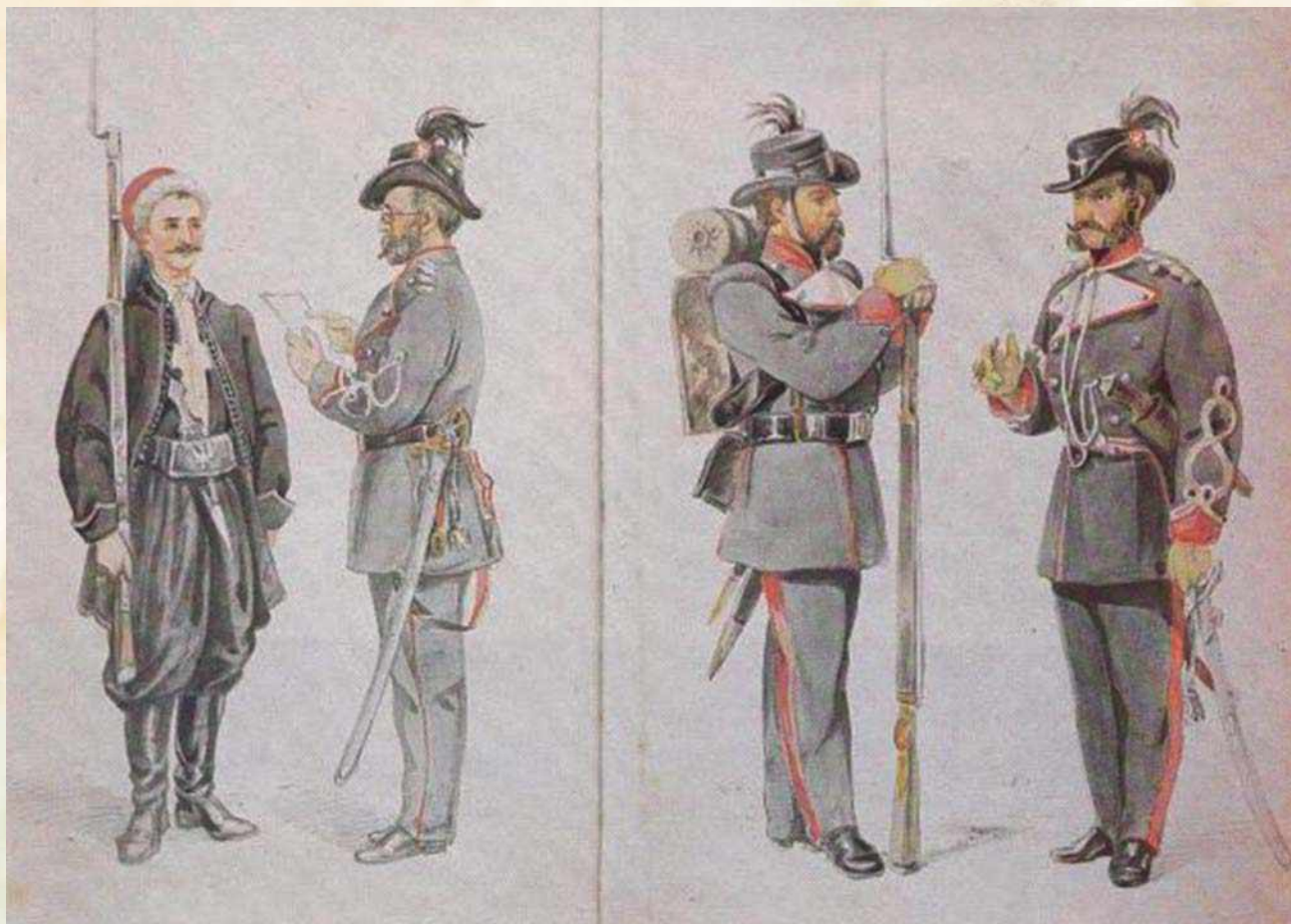
UMUNDUROWANIE POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH 1863-1864

Mundurem oddziałów kosynierskich był zazwyczaj strój ludowy danego regionu, czasem na głowie rogatywka z orzełkiem lub z biało-czerwonym paskiem. Zimą dodawano kożuch i buty. Latem wiele oddziałów kosynierskich stawało do boju boso. Mundury strzelców to istna mozaika i trudno było - choćby ogólnie, określić jakiś typ umundurowania. Czamary, świtki, wołoszki, guńki, burki, kapoty, dawne kurtki ułańskie, kożuchy i sukmany oraz spodnie wpuszczone w cholewy, stanowiły odzież powstańczą. Stroje były akcentowane akcentami narodowymi, noszono łatwe do wykonania kokardy biało-czerwone, orły z tarczą i czapki rogate.

Jazda również nie posiadała jednolitego umundurowania. Choć istniały instrukcje o umundurowaniu poszczególnych rodzajów jazdy, dowódcy poszczególnych oddziałów kawalerii ustalali sami wzory umundurowania. W umundurowaniu przeważały elementy narodowe, tradycje mundurów Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego. Nie brakowało również w umundurowaniu powstańczym elementów litewsko-ruskich.

Oryginalnością ubioru wyróżniał się jedynie oddział żuawów śmierci, w granatowych mundurach z białym krzyżem na kamizelce i tureckich czerwonych fezach. Niektóre oddziały nawiązywały do walk wyzwoleniczych we Włoszech, a ich mundury stanowiły czerwone koszule.

Szkice umundurowania powstańców, wykonane przez Juliusza Kossaka przedstawiają od lewej: żuawa, lekarza, szeregowego i oficera piechoty.

UBIORY I OPORZĄDZENIE POWSTAŃCÓW

Ubiór powstańczy oficera strzelców 1863 r.

Czapka z siwego sztucznego baranka z karmazynową kokardą, na której widnieje metalowy Orzeł, świtka sukienna szara, pas oficerski z taśmy złotej z haftowanymi orłami, torba myśliwska skórzana, pod kłapa gniazda na naboje, z boku kieszeń na manierkę, pas do torby pokryty zieloną taśmą.

Czapka z siwego sztucznego baranka, pikowana, denko z aksamitu karmazynowego, na karmazynowej jedwabnej kokardzie Orzeł. Z tyłu czapki dwie smugi zaschniętej krwi. Czapka prawdopodobnie zdobyta przez rosyjski oddział hrabiego Iwana Grygorowicza Nositza w potyczce z powstańcami Romana Rogińskiego w dniu 11 lutego 1863 r. pod Królowym Mostem, na skraju Puszczy Białowieskiej.

Mundur powstańca 1863 r.

Czapka z czarnego sukna, obszyta czarnym sztucznym barankiem z kokardą jedwabną biało-niebiesko-karmazynową.

Czamara po Ignacym Narewskim – adiutancie i kwatermistrzu gen. Jeziorańskiego, z ciemnognatowego sukna, ozdobiona na szwach czarną taśmą i kordonkiem.

Koszula „garibaldka” z jedwabiu amarantowego z czarnymi wypustkami.

Pas skórzany z klamrą z wyobrażeniem Orła i Pogoni, przy pasie bałkańska kalitka do skałek.

Mundur szeregowego żuawów śmierci 1863 r.

Czapka (fez) szeregowego żuawów śmierci z aksamitu koloru czerwonego, z otokiem z białego batranka, z chwastem z białych nici jedwabnych.

Kamizelka szeregowego żuawów śmierci z czarnego sukna, zapinana na osiem guzików, z naszytym białym sukiennym krzyżem.

Mundur szeregowego żuawów śmierci, czamara Franciszka Pszczółkowskiego z sukna czarnego, zapinana na haftkiprzykryte gęstym szeregiem imitowanych guzików szmuklerskich, ozdobiona na szwach czarną jedwabną taśmą i kordonkiem.

*Mundur oficera żuawów śmierci
pod dowództwem
gen. Franciszka Rochebrunèa*

Kepi z ciemnogrnatowego sukna, na denku czterolistne naszytce za złotego galonu, z przodu przymocowana metalowa kokarda z Orłem.

Kurtka (żuawka) sukienna, czarna, obszyta złotym karbowanym galonem, ozdobiona złotym sutaszem, na rękawach w formie trefla – oznaka stopnia oficera.

Kamizelka czarna, sukienna, z naszytym białym sukiennym krzyżem, zapinana na siedem guzików wzdłuż lewego ramienia i boku.

Kurtka i kamizelka po kapitanie hrabi Wojciechu Komorowskim.

Nakrycia głowy powstańców:
rogatywka kosyniera oraz
czapka okrągła.

Klamra do pasa powstańczego, prostokątna, z nałożoną tarczą z dwupolowym herbem. Orzeł na tle czerwonej, Pogoń na tle niebieskiej emalii.

Klamra do pasa powstańczego, kwadratowa, z wizerunkiem Orła i treścią „WOLNOŚĆ, RÓWNOŚĆ, NIEPODLEGŁOŚĆ”. Wykonanie prawdopodobnie – chałupnicze.

Klamra do pasa powstańczego, prostokątna, z nałożonym wizerunkiem alegorii powstańczej (wizerunek krzyża, kotwicy i serca) która oznacza WIARĘ NADZIEJĘ i MIŁOŚĆ

Klamra powstańcza pasa głównego, prostokątna, z motywem kotwicy

Klamra powstańcza pasa głównego, okrągła z uchwytami mocującymi pas. Widniejący napis: „5 Batalion Kosynierów Kieleckich”.

W koncepcjach Rządu Narodowego nie-wielkie grupy partyzanckie, liczące do 100 ludzi, miały działać jedynie w wyznaczonych okręgach i służyć pomocą regularnym oddziałom wojska powstańczego. Z tego też powodu instrukcje, wydane w czerwcu 1863 r. dla formowania oddziałów partyzanckich tak pieszych, jak i konnych, nie zalecały wprowadzania umundurowania wojskowego. Według jednej z nich „ubiór partyzantów, sposób strzyżenia włosów, bród i wąsów w niczym się różnić od ubioru mieszkańców w okręgu nie ma, tak żeby schowawszy broń za zwyczajnych obywateli miejscowych poczytani być mogli”. Z kolei Instrukcja o umundurowaniu wojska, określała aż do najdrobniejszych szczegółów rodzaj i kolor mundurów, kształt nakrycia głowy, szerokość pasa, liczbę guzików przy mundurze i płaszczu, rodzaj oporządzenia itp. Zaznaczyć należy, iż dla każdej formacji przewidziano odrębne umundurowanie. Rzeczywistość lat 1863/64 kształtowała się wyłącznie pod kątem możliwości lokalnych i galicyjskich organizacji powstańczych i zapobiegliwości dowódców. Tak więc instrukcje nie miały praktycznie żadnego wpływu na rodzaj umundurowania i wyposażenia oddziałów powstańczych. Trudno byłoby również, idąc za myślą instrukcji, znaleźć kryteria, które pozwoliłyby zaklasyfikować oddziały powstańcze 1863 r. do grupy formacji partyzanckich czy regularnych oddziałów wojskowych. Niezależnie od tego, kim był dowódca: byłym żołnierzem-szeregowcem lub oficerem armii zaborczych czy też laikiem w sprawach typowo wojskowych, starał się w miarę możliwości jak najlepiej umundurować swój oddział powstańców. Dużą rolę odgrywała tu z pewnością chęć nadania oddziałom charakteru regularnych formacji i podniesienia tym samym rangi ich działań militarnych.

Z zasady większą uwagę zwracano na umundurowanie formacji strzeleckich i kawalerii powstańczej. Szczególnie widać to w przypadku oddziałów galicyjskich, wysyłanych w różnym okresie do województw południowych Królestwa, dla wzmocnienia powstania.

Jest rzeczą charakterystyczną dla całego obszaru walki, że najlepiej i najstaranniej umundurowana była jazda powstańcza. W jednym z pierwszych oddziałów galicyjskich Żalplachty-Zapałowicza kawaleria umundurowana była w popielate kurtki ułańskie oraz czerwone rogatywki z białym barankiem i białym piórkiem. Bardziej wyszukanie ubrana była jazda w partii Jeziorańskiego, w której każdy z trzech szwadronów posiadał inny strój.

Umundurowanie formacji strzeleckich przedstawiało się także bardzo różnorodnie. Galicyjscy strzelcy w partii Wierzbickiego mieli jednakowe granatowe bluzy i spodnie oraz tegoż koloru konfederatki. Strzelcy Lelewela umundurowani byli w szare bluzy i czapki. W oddziale Zapałowicza tylko część formacji strzeleckich nosiła popielate bluzy i rogatywki z żółtymi otokami. Podobnie umundurowani byli niektórzy strzelcy u Jeziorańskiego, z tą różnicą, że zamiast rogatywek noszono tu francuskie kepi.

Wśród oddziałów sformowanych na terenie walki typowo wojskowe umundurowanie posiadali strzelcy Ruckiego, mundury te miały krój umundurowania strzelców angielskich i austriackich. Jako nakrycie głowy służyły im czapki ceratowe z dużym daszkiem, zielone dla karabinierów, brunatne dla tyralierów.

Podsumowując tą część zeszytu stwierdzić należy, że duże trudności sprawia próba opisanie ekwipunku i wyposażenia żołnierza-powstańca. Skąpe raporty powstańczych władz cywilnych i wojskowych, nieliczne przekazy pamiętnikarskie oraz ubogie zbiory muzealne nie pozwalają na szczegółowe omówienie rodzajów osobistego wyposażenia w oddziałach. Możemy jedynie bardzo ogólnie scharakteryzować to zagadnienie tylko na podstawie i nielicznych zachowanych zdjęć i innych form przekazu.

PRZEDMIOTY WYPOSAŻENIA MUNDUROWEGO ZNALEZIONE NA TERENIE GMINY RACIAŹ

Klamra pasa powstańczego, znaleziona na terenie Gminy Raciąż we wrześniu 2020 r. kwadratowa o wymiarach 45x48 mm. Po środku motyw alegorii powstańczej – wizerunek krzyża, kotwicy i serca, co w rozumieniu powstańców oznaczało **WIARĘ, NADZIEJĘ i MIŁOŚĆ.**

Tekst rozszyfrował archeolog p. Krzysztof Gorczyca – pracownik Muzeum Okręgowego w Koninie.

Guzik mundurowy, powstańczy znaleziony na terenie Uniecka - okrągły o średnicy 13 mm. Na odwrocie sygnowania o treści: „BIRMINGHAM *G*”

(wszystkie zdjęcia ze zbiorów prywatnych autora)

W kolejnej publikacji z serii „Moja mała Ojczyzna” część 8 –
„Uzbrojenie powstańców styczniowych 1863-1864”

Wykorzystano materiały:

- Mundury projektu Juliusza Kossaka, Powstanie Styczniowe, Bellona i Narodowe Centrum Kultury
- Praca zbiorowa, Powstanie Styczniowe, Bellona SA - Narodowe Centrum Kultury – Muzeum Wojska Polskiego, Warszawa 2013
- Eugeniusz Niebelski, Umundurowanie i wyposażenie powstańców w Lubelskiem i na Podlasiu w latach 1863-1864, Rocznik humanistyczny, 1961
- Internet, pl.m.wikipedia.org

Seria
„MOJA MAŁA OJCZYZNA”